

NORSK SENTER
FOR BEREKRAFTIG
KLIMATILPASSING

VESTLANDSFORSKING

Berekraftsdag – Hjelper bedre data og metoder for areal- og naturrekneskap mot nedbygging av natur?

Funn frå litteraturstudie og start på casestudier

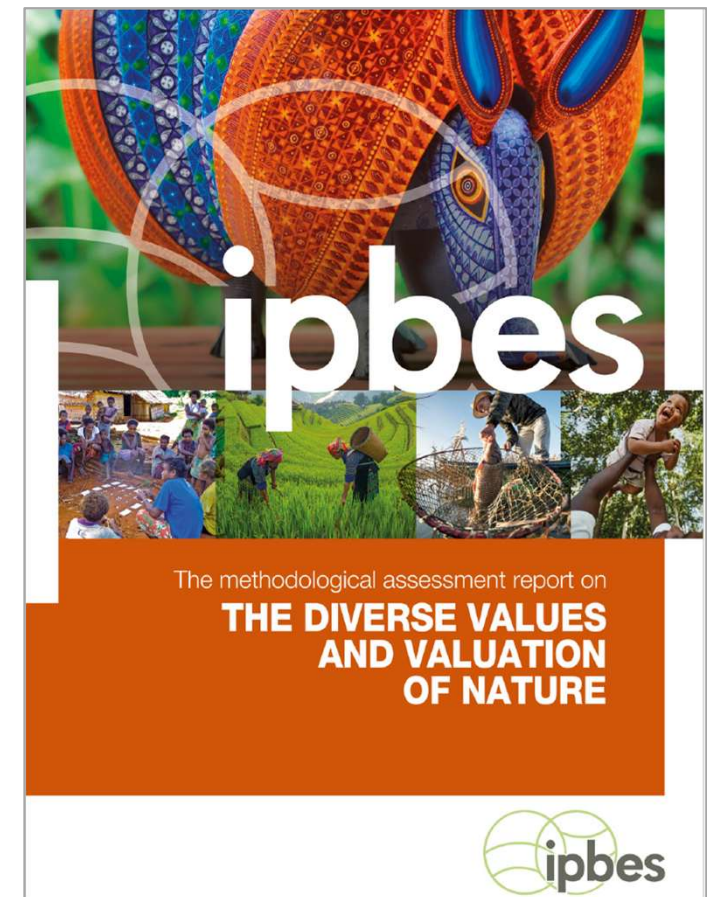
Berekraftsdag 13. desember 2024

Forskarane

Eivind Brendehaug og Kyrre Groven

Det internasjonale naturpanelet

- **Metodane og politikken styrer:**
 - ▶ identifisering av naturverdiar
 - ▶ korleis verdsette
 - ▶ i kva grad vektlegge
- Og dermed kven som får fordelar og ulemper av arealbruken
- Avgjerdsprosessar prioriterer snevre og kortsiktige økonomiske interesser

<https://www.ipbes.net/the-values-assessment>

Kvifor skjer dette også her i landet?

- Lite og dårlege/mangelfulle naturdata
- Uklart skilje mellom KPA og reguleringsplan, blanding av roller og samfunns- og bedriftsinteresser
- Svake KU-analysar, m.a. lite grunngjeving for fastsetting av samla konsekvens
- Premissar lagt ved uformelle kontaktar mellom utbyggjarar og politikarar
- Selektiv bruk av kunnskap, kunnskap som legitimerer utbygging
- Natur- og klimaverdiar ofte vurdert ut frå sektoren sitt eige verdisett
- Argument: frå «arbeidsplassar», til «det grønne skiftet»

VF-rapport nr. 2-2024

Kunnskapsgrunnlag for integrerte planar om areal og klima

Elvind Brendehaug og Kyrre Groven

VESTLANDSFORSKING

RAPPORT
KVALITET PÅ KONSEKVENSTREDNINGER AV
KLIMA- OG MILJØTEMAER I KOMMUNE-
PLANENS AREALDEL

Verknaden av økonomiske interesser sitt inntog i plansystemet

- Når utbyggjarane tar over planarbeidet mistar innbyggjarane kontroll og innverknad
- Mangfald av verdiar som natur representerer for menneska kjem ofte ikkje fram i planlegging og avgjerder
- Natur vert bygd ned, fragmentert og påverka av nedbygging
- Måten vi driv skog- og jordbruk på svekker naturmangfaldet
- Klimaendring og klimautslepp er ofte svakt vektlagt i avgjerdsprosessar

Naturen taper i kampen for det såkalte Grønne skiftet

1/4
Spittfjeldalen i Hemnes kommune: Det beste klimatiltaaket er å la naturen få være i fred.
Foto: Tone Toft

Korleis endre? Ingen kvikk fiks

- Etablerte næringar vil ivareta sine interesser
- Rolleavklaring
 - ▶ Kven skal eg representere som politiskar?
 - ▶ Kven skal eg representere som innbyggjar?
 - ▶ Det bør ikkje vere utbyggjar som engasjerer KU-utgreiar
- Styrk sivilsamfunnet/frivillig sektor si rolle i planprosessar
- Konsekvensar av arealendring må relaterast til levekår

Acta Auriga quayside at Ulstein Verft_Photo Benny Banen_Acta Marine Ulstein

Bærekraftig arealbruk innanfor rammen av lokalt selvstyre

Trond Simensen^a, Nikolai Winge^b, Fredrik Holth^b, Erik Stange^a, David N. Barton^a og Gro Sandkjær Hanssen^c

TILHJØRSHET/INSTITUSJON

^aNorsk institutt for naturforskning

^bHolth & Winge AS

^cBy- og regionforskningsinstituttet NIBR, OsloMet – Storbyuniversitetet

OPPDRAAGSIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

KS, Kommunesektorens interesseorganisasjon

OPPDRAAGSIVERS REFERANSE

Janicke Glæver

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSIVER/BIDRAGSYTER

Halvor Dahle Lægveid

Arealbruk– to ulike utgangspunkt

- **Plansystemet (kunnskap):**
- **KPA/KDP legg ramane for regulering**
 - ▶ KU for alternativ bruk av areal og lokalisering av tiltak
 - ▶ Velje arealbruk og lokalisering av tiltak på basis av konsekvensanalysen
- **Detaljregulering:**
 - ▶ Tilpassing av tiltaket innafor rammene av KPD/KDP
- **Politikk (interesser):**
- **Uformelle og formelle nettverk mellom politikk og næringsliv**
- **Samanblanding av roller og interesser**
- **Korleis blir tiltak legitimert?**
 - ▶ Arbeidsplassar
 - ▶ Klimaomstilling – det grønne skiftet

Samfunnet sine behov er ofte ulik næringslivet sine interesser

Oppsummert

- Maktforholda påverkar kva for naturverdiar som vert inkludert, og korleis fordelar og byrder vert fordelt ved beslutninger
- Uklart skilje mellom KPA/KDP og reguleringsplan
- Kven, og kva alliansar er i posisjon til å påverke beslutninger?
- Er det samfunns- eller næringsinteressene som skal styre arealbruken?
- Ingen kvikk fiks: endre roller og økonomiske interesser sin dominans i planlegginga
- Openheit er eit verkemiddel for å få merksemd og endring

Takk for merksemda!

Meir om prosjektet og tematikken på:
www.vestforsk.no

NORSK SENTER
FOR BEREKRAFTIG
KLIMATILPASSING

VESTLANDSFORSKING